

Iktatószám

Budapestre vonatkozó ujságcikk

Osztályozás

385.870

Szerző

Cím *Házi üzem vagy magánvállalat?*Forrás: *Pesti napló*

Bp.

1913 XI/9

(Hely)

Hely

Idő

"1913"

Személy

Helyszám

Házi üzem vagy magánvállalat?

— Vélemény az autobuszról. —

(Saját tudósítónktól.) Azokhoz a véleményekhez, melyeket az autobusz-közlekedés dolgában szombati számunkban közöltünk, egy igen érdekes és méltán feltűnést keltő vélemény és információ csatlakozik ma. Egy előkelő bizottsági tag, aki nem hatalmazott fel bennünket arra, hogy ezeket az információkat az ő nevével kapcsolatban írjuk meg, közölte velünk a következőket:

— Az a kapkodás és zürzavar, amely az autobusz-közlekedés megvalósítása körül folyik, nemcsak azokat kedvetlenítette el, akik érdeklődésből s a közönség érdekeire való tekintettel foglalkoztak ezzel a kérdéssel, hanem Rényi tanácsnokot, a közlekedési osztály vezetőjét is. Rényi lelkiismeretesen, ambícióval foglalkozott az autobusz ügyével s egy esztendő tanulmányai után arra a meggyőződésre jutott, hogy a házi kezelés teljes lehetetlenség. A főváros nem vállalhatja ennek a kockázatos üzemnek rizikóját, különösen akkor nem, amikor igen kedvező ajánlat áll a város rendelkezésére. Véleményét és az ügyre vonatkozó számításait közölte abban az előterjesztésben, amely még a nyári szünet előtt jelent meg s amelyet a közlekedési bizottság el is fogadott. A nyári szünet után egyszerre utasítást kapott a tanácsnok, hogy készítsen új előterjesztést s ebben mutassa ki, hogy a házi üzem kedvezőbb a magánvállalatnál. Hiába tiltakozott, hiába hivatkozott arra, hogy ez az igazsággal teljesen ellenkezőnek, tehát megkárosítaná a fővárost, el kellett készítenie azt a javaslatot, amelyet a napokban kaptak meg a közlekedési bizottság tagjai. Ez a javaslat, bár a Rényi neve van aláírva, nem fedti a nézetét; azokat az első előterjesztésében adta elő.

— Erről a javaslatról, amely hol felesleget, hol deficit állapít meg a házi üzem esetére, nem érdekes sokat beszélni. Az előbb elmondtam, hogyan készült. Csak annyit jegyzek meg róla, hogy a főváros egy kocsi kilométerre 84 fillér kiadást tervez,

míg az angol ajánlat 72 fillérre kért garanciát minden olyan vonalra, amelyet a főváros egyenes utasítására kell megvalósítani, tehát a rossz vonalakra. Hogy a városi üzemnek ne legyen deficitje, ahhoz 48 millió utásra van szüksége egy esztendőben. Hogy mit jelent ez, arra nézve elég megjegyezni, hogy az omnibusz 9 millió utast szállított az utolsó esztendőben. Olyan előterjesztést, amely a fővárosnak nagyobb kárt fog okozni, mint ez, még nem igen láttam.

— Házi üzem esetére 1915-ben indulna meg az autobusz. A Lánchid leszoruló közlekedéséről azonban már most gondoskodni kell s erre eszelték ki azt a tervet, hogy a Rudas-fürdőtől az Artézi-fürdőig a város fog autobuszokat járatni. Mint hallom, az omnibusz-társaság most beadványt intézett a tanácshoz s ebben szerződésére való hivatkozással hajlandó e járatot lö üzemmel megvalósítani. A városnak tudniillik csak akkor van joga a fürdőkhöz való járatokat engedélyezni, ha ezekre az omnibusz nem vállalkozik. Ez pedig most vállalkozik. Természetesen abszurdum a lö üzemü közlekedés, de szerződéses jogon alapszik a kérés, tehát itt pörre van kilátás

amelyet okvetlenül a főváros veszít el. Mellesleg megjegyezve, az omnibusz minden rosszat megérdemel, de nem méltó egy hatósághoz, hogy egy vele kötött szerződést kiakarjon játszani.

— Magam is azon véleményen vagyok, hogy a főváros hosszú időre nem adhatja ki kezéből az autobusz koncesszióját. De nem is erről van szó. Az angolok újabb ajánlata szerint a főváros öt év múlva egy már most megállapított árért magához válthatja az üzemet. Öt esztendő pedig olyan rövid idő, amely nem jön számításba. És akkor, amikor ez a fővárosra nézve nem jár semmi rizikóval, miért ne próbálják ki az angolok az autobuszt? Az angolok 12 vonalat minden garancia nélkül akarnak megvalósítani. Ha bevállalják az üzemet, öt év múlva a fővárosé olyan árért, amelyet már ma állapítanak meg, ha pedig nem vállal be, akkor az angol társaság fizetett rá és nem a főváros az adófizetők pénzéből. De ha okvetlenül

ragaszkodnak a házi üzemhez, felmerül a kérdés: miért nem adják a koncessziót a Városi Villamos Vasutnak, ahol megvan a kellő szakértelem, a kereskedelmi vezetés és a főváros teljes ellenőrzése? Igen ám, csak hogy az angoloknak nem lehet autobuszt, benzint, meg gummit szállítani, mert nekik saját kocsijaik vannak s attól veszik a benzint, aki nekik a legolcsóbban adja, ugyanígy van a helyzet a Városi Villamosnál is, míg a főváros üzemenél teljes mértékben érvényesülni fognak a befolyások. Ezért kell teljesen különálló autobusz-üzem. Csak jellemzőképpen említem meg, hogy egy német gyártmányu autobusz mellett már most azzal kardoskodnak, hogy maga Vilmos császár szeretné, ha a német gyár szállítana a fővárosnak.

— Hogy a pénz honnan veszik a városi üzem berendezésére, arról sejtelnem sincs. Az előterjesztés hét millió költséget mutat ki, de arról, hogy ezt a hét milliót honnét fogják venni, arról bölcsen hallgat. Ha a fővárosnak tele volna a kasszája, még érteném a büszkeséget, de akkor, amikor már a bankok is szégyelik azokat a feltételeket, amelyek mellett kölcsönt adnak a városnak, akkor éppen nem rózsás a helyzet. Még egy uzsorakölcsönt veszünk fel? Feleljük a pótdótot? Vagy mind a kettőt? Az bizonyos, hogy a főváros pénzügyi helyzete a lehető legrosszabb.

— Hogy az autobusz-kérdésben a városháza nem a közönség érdeke a fontos, azt egyébként már akkor konstatálhattuk, amikor megkezdtek a huzáshalasztást. Valahányszor még a főváros szerződést kötött egy magánvállalattal, mindig a főváros járt rosszul, mert a magánvállalat tulságosan ismerős volt a helyi viszonyokkal. Éppen ezért, amikor az angol ajánlatot tartalmazó első előterjesztés megjelent, egyik bizottsági tagtársam érdeklődött a főváros egyik főtisztviselőjénél, akinek tudása és az ilyen számításokban való jártassága minden kétségen felül áll. Az illető főtisztviselő ezt mondta: „Ez az ajánlat olyan kedvező, hogy a főváros semmiesetre sem fogja elfogadni.” Aki ismeri, hogy miképpen bonyolódna le a főváros üzletei, annak nem kell magyarázni, hogy ez a szellemesség micsoda szemérem igazságot rejt.